

Eskilstuna tingsrätt
Box 363
631 85 Eskilstuna

ESKILSTUNA TINGSRÄTT
RoteL_8

INKOM: 2019-02-18
MÅLNR: T 3508-18
AKTBIL: 49

*Skickas endast per e-post:
eskilstuna.tingsratt@dom.se*

Stockholm den 18 februari 2019

Mål nr T 3508-18

Peter Andersson, Peter Andersson, Else-Brith Värlander och Lars Värlander ./.
Eskilstuna kommun

Som ombud för Eskilstuna kommun ("Kommunen") får jag härmed utveckla Kommunens talan enligt följande.

1. JUSTERING AV YRKANDEN

Kommunen yrkar i första hand att tingsrätten ska avvisa käromålet.

Kommunen yrkar i andra hand att tingsrätten ska ogilla käromålet.

Kommunens vitsordanden och yrkande om ersättning för sina rättegångskostnader kvarstår såsom det tidigare angetts.

2. GRUNDER

Det föreligger processhinder för Peter Andersson, Peter Andersson, Else-Brith Värlander och Lars Värlander att vara parter i varandras talan. Käromålet ska därför i första hand avvisas.

Kommunen förnekar i andra hand att Kommunen i samband med framtagande, beslut och genomförande av den översiktsplan som antogs den 29 augusti 2013 eller genom andra beslut eller handlingar har överträtt kärandenans rätt till respekt för sin egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen.

3. OMSTÄNDIGHETER I SAK

Inledning

Folkesta bostadsområde ("Folkesta") angränsar i öster till ett industriområde som är bebyggt med Eskilstuna kombiterminal ("Kombiterminalen"). Kombiterminalen är ansluten till den järnväg som går längs med bostadsområdet. Kombiterminalen har byggts ut i etapper.

Kärandenans fastigheter omfattas inte av någon detaljplan.

Kommunen har sedan slutet av 1990-talet fått in synpunkter och klagomål från boende i Folkesta avseende buller från tågtrafik, vägtrafik och industrier från ovannämnda industriområdet. I bilaga 5 till stämmningsansökan anges exempel på de bullerdämpande åtgärder som har vidtagits för att förbättra situationen för de boende i området.

Inledningsvis ska påpekas även att det i stämmningsansökan används begrepp som "inlösenbeslutet" (punkten 5.22), att fastigheter "löstes in" (punkten 5.23), "inlösenserbudande", (punkterna 4.5 och 5.21), "tvångsinlösen" (punkten 5.29), att Kommunen "löst" in fastigheter (punkten 6.2.1.5) och att fastighetsägarna begärt "inlösen" (punkten 5.21) och "inlösenbeslutet" (punkten 5.22). Parterna torde vara överens om att det aldrig varit frågan om någon inlösen enligt bestämmelserna i 14 kap. plan- och bygglagen (2010:900), PBL, av fastigheterna i Folkesta. Vad kärandena anfört stämmer inte heller överens med vad som anges i hänvisade bilagor i stämmningsansökan, varför Kommunen utgår från att det rör sig om felskrivningar.

Kombiterminalen i Eskilstuna

Under punkten 4 i stämningsansökan anges att Kommunen har överträtt kärandenans rätt till respekt för egendom som skyddas av artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen vid framttagandet, beslutet och genomförandet av den översiktsplan som antogs den 29 augusti 2013. Vidare anges att Kommunen har överträtt samma artikel genom att fatta beslut och vidta åtgärder som har skapat ovisshet om den framtida markanvändningen i Folkesta. Såsom talan får förstås har Kommunen även överträtt nämnda artikel genom att försökt förmå de boende att ge upp sin äganderätt. Påståendena förnekas av Kommunen.

Utbyggnaden av Kombiterminalen

Den 25 oktober 2007 antogs en ny detaljplan i syfte att möjliggöra en utvidgning av Kombiterminalen samt tillåta en ny väg öster om Folkesta. Detaljplaneläggningen föregicks av utredningar, samråd med berörda sakägare m.m. enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen i dess äldre lydelse (1987:10), ÄPBL.

Under planförfarandet utreddes bl.a. de konsekvenser planen skulle få för omgivningen. Av de utredningar som gjordes framgick att riktvärdena för buller underskreds dagtid men inte nattetid och att det därför var påkallat att vidta bullerdämpande åtgärder. Av de synpunkter som inkom under planarbetet framgick att boende stördes av verksamheten och den trafik som verksamheten alstrade.

Detaljplanen antogs av Kommunen och överklagades. Överklagandena avslogs och detaljplanen vann laga kraft i juni 2009.

Möten med fastighetsägare i anledning av utbyggnaden av Kombiterminalen

I anledning av den planerade utbyggnaden av Kombiterminalen i enlighet med den antagna planen hölls informationsmöten med de boende i Folkesta. Det första mötet hölls den 4 maj 2010. Under mötet berättades om utbyggnadsplanerna för Kombiterminalen och hur detta skulle påverka de boende. Mötet dokumenterades genom mötesanteckningar, [bilaga 3.1](#). Efter mötet inkom synpunkter från de boende i Folkesta, [bilaga 3.2](#). Synpunkterna besvarades i skrivelse den 7 juni 2010. Ytterligare ett informationsmöte hölls den 9 juni 2010.

Den 31 augusti 2010 hölls ett nytt möte angående utbyggnaden av Kombiterminalen där förslag på olika trafiklösningar presenterades.

Den 16 november 2010 hölls ytterligare ett möte som dokumenterades genom anteckningar, [bilaga 3.3](#). Vid detta möte kom frågan om värdeminskningar på de boendes fastigheter upp. De boende informerades även om att Folkesta skulle pekas ut som ett område för handel- och industriområde i den kommande översiktsplanen.

I punkten 5.16 i stämmningsansökan anges att det vid mötet den 16 november 2010 informerats om att Folkesta skulle planläggas för handel- och industri i den kommande översiktsplanen. Detta synes dock vara en feluppfattning då en översiktsplan inte innebär detaljplaneläggning av mark.

Nästa möte hölls den 25 januari 2011. Av mötesanteckningarna från mötet, [bilaga 3.4](#), framgår att Kommunen ska se på en lösning där Kommunen förvärvar fastigheterna och sedan hyr ut dem samt att läget för Folkesta i översiktsplanen är lämpligt för industri/handel. Påståendet om att någon skulle ha sagt att ”det var kört för dem” och att de inte skulle kunna bo kvar i Folkesta förnekas. Kommunen önskar besked om vem som kändena påstår ha sagt detta.

Den 29 mars 2011 hölls ett möte. Av mötesanteckningarna, [bilaga 3.5](#), framgår att översiktsplanen diskuterades. Frågan om förvärv av fastigheter togs även upp. Nytt möte planerades till den 24 maj 2011.

Den 23 maj 2011 svarade Kommunen på en tidigare skrivelse från ”Folkestagruppen” rörande bl.a. översiktsplanens laglighet och eventuella köp av fastigheterna, [bilaga 3.6](#).

Den 31 maj 2011 togs beslut om att köpa fastigheten XXXXXXXXXX i Folkesta. Anledningen till att Kommunen köpte fastigheten var utbyggnaden av Kombiterminalen och att området där fastigheten var belägen troligen skulle utpekas som utredningsområde för annat ändamål än sammanhållen bebyggelse i den kommande översiktsplanen. Även annan mark inköptes av Kommunen under perioden för att möjliggöra bland annat trafiklösningar.

Kommunens köp av fastigheter i Folkesta

Kommunen gick den 9 juni 2011 ut med en förfrågan till de boende i Folkesta om hur man skulle gå vidare, se [bilaga 3.7](#). I skrivelsen informerades bl. a. kändena om att Kommunen var villig att diskutera att köpa fastigheter av de fastighetsägare som funderade på att sälja. Anledningen till detta var att Kombiterminalens utökade

verksamhet påverkat de boende negativt och att Folkesta sedan tidigare låg i en bullerutsatt zon. I skrivelsen informerades dock även de boende om att det inte fanns några planer på att detaljplanelägga Folkesta för annat ändamål. I detta sammanhang ska även nämnas att det var fastighetsägare som hade begärt att Kommunen skulle köpa deras fastigheter.

Av de svar som Kommunen emottog, bilaga 3.8, framgick att det fanns ett intresse av att Kommunen förde diskussioner med de boende om att köpa fastigheterna. De boendes ombud, Centrum för Rättvisa, såg inte heller något principiellt något hinder mot detta så länge det skedde på frivillig väg. Att det skulle föreligga något ”tvång” eller konventionsöverträdelse var inte något som Centrum för Rättvisa anförde i sin skrivelse. Det fanns vid denna tidpunkt inte något påstående om att Kommunen skulle ha tvingat någon fastighetsägare att sälja fastigheten till Kommunen. Fastighetsägarna hade således juridiskt stöd under hela processen. Deras juridiska ombud har inte någon gång framfört att Kommunen skulle överträda kärändenas rätt till egendom genom sina möten eller erbjudande om att köpa fastigheterna.

I detta sammanhang ska även framhållas att klagomålen på bullerstörningar från Kombiterminalen alltjämt fortsatte. Den verksamhet som bedrevs på den intilliggande industrifastigheten uppfyllde dock dåvarande riktvärden – även med den utökning av verksamheten som planen från 2009 medgav.

Fastighetsägare har inte tvingats att sälja

Den 6 december 2011 beslutade Kommunstyrelsen i Kommunen om villkor för förvärv av fastigheter inom Folkesta, bilaga 3.9. Ombudet för vissa av de boende hade dessförinnan skickat in ett öppet brev till Kommunen, se bilaga 3.10. I brevet angavs inget om att man ansåg att erbjudandet att köpa fastigheter utgjorde ett konventionsbrott. Brevet besvarades den 21 januari 2012, bilaga 3.11.

Kommunen har under åren 2010–2014 köpt 26 av 29 fastigheter i Folkesta på begäran av fastighetsägare. Om fastighetsägare inte begärt att Kommunen skulle köpa fastigheterna så hade Kommunen inte gjort det – det var fastighetsägarna som fick anmäla intresse. Fastigheterna köptes av Kommunen till ett pris enligt värdering av marknadsvärdet innan utbyggnaden av kombiterminalen startade i maj 2010.

I likhet med likabehandlingsprincipen erbjöds alla i Folkesta möjligheten att sälja sina fastigheter till Kommunen. Det har således aldrig varit frågan om något tvång från Kommunens sida. Att fastighetsägarna skulle anmäla intresse inom viss tid har inte varit ämnat för att fastighetsägarna skulle ”ge upp sin äganderätt” eller för att pressa

fastighetsägare till försäljning. Kommunen måste dock sätta en rimlig gräns för erbjudandet. Denna gräns förlängdes. Att det skulle finnas en tidsgräns var även något som många av de boende önskade. De boende hade rimlig tid att ta ställning till förslaget.

Översiktsplanen

I punkten 4.1 i stämmningsansökan anges att Kommunen i samband med framtagande, beslut och genomförande av översiktsplanen har överträtt kärandenas rätt till respekt till egendom. Påståendet förnekas av Kommunen.

Under åren 2010–2012 pågick arbete med att ta fram en ny översiktsplan. I arbetet framkom det att Folkesta inte var lämpligt att peka ut som ett utvecklingsområde för bostäder på grund av störningar från Kombiterminalen.

Den 29 augusti 2013 antogs översiktsplanen. Antagandebeslutet vann efter överklaganden laga kraft. I översiktsplanen pekades Folkesta ut som lämpligt som verksamhets- och industriområde.

Översiktsplanens rättsliga verkan

En översiktsplan anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska vidare ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. En översiktsplan är inte juridiskt bindande och ger inte några rättigheter till en viss framtida markanvändning. Sådana rättigheter kan endast komma till stånd genom en detaljplaneläggning.

Kommunen förstår inte på vilket sätt som handläggningen och beslutet av översiktsplanen föranleder skadeståndsansvar. Kommunen har gjort en bedömning om den framtida användningen av ett markområde. Med kärandenas argumentation skulle Kommunen alltid vara förhindrad att peka ut ett bostadsområde för annat ändamål eftersom det riskerar att försämra marknadsvärdet på fastigheterna. Kommunen förstår inte vilket ”genomförande” av översiktsplanen som har skett. En översiktsplan ”genomförs” inte på samma sätt som en detaljplan där det finns en beslutad genomförandetid.

Kärandenas rättigheter har inte överträtts

Såsom käromålet förstås görs inte gällande att Kommunen överträtt några nationella lagar. Det görs således inte gällande att Kommunen förfarit fel eller försumligt vid handläggningen av översiktsplanen eller i sina kontakter med kärandena, jfr. 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207), SkstL eller att de har fått felaktiga eller försumliga upplysningar eller råd, jfr. 3 kap. 3 § SkstL. Kommunens bedömningar synes ligga inom ramen för nationell lagstiftning som enligt Kärandena inte utgör ett tillräckligt skydd för jämfört med Europakonventionen. Påståendet förnekas av Kommunen.

Fastighetsägarnas rättigheter är fortfarande desamma som tidigare. Fastighetsägarna har alltid rätt till den pågående markanvändningen enligt bygglov. Om området skulle detaljplaneläggas och om detta skulle medföra att markanvändningen försvåras har fastighetsägaren bl.a. rätt att få fastigheten inlöst enligt reglerna om inlösen i 14 kap. plan- och bygglagen (2010:900). Om Kommunen avser att exproprieras mark återfinns sådana regler i expropriationslagen (1972:719). Den lagstiftning som finns skyddar således den enskildes rättigheter enligt artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Den värdeminskning som exempelvis en detaljplan medför tas inte i beaktande vid inlösen eller expropriation. Kommunen har således inte skapat någon ovisshet om den framtida markanvändningen i området som föranleder skadeståndsansvar.

De möten som Kommunen har haft med bl.a. kärandena har varit för att informera om den kommande utbyggnaden av Kombiterminalen och också för att få deras synpunkter. Att det vid mötet har informerats om att Kommunen inte längre kommer att peka ut Folkesta som ett utvecklingsområde för samlad bebyggelse utgör inte en överträdelse av Europakonventionen. Att erbjuda fastighetsägare att sälja fastigheter till Kommunen utgör inte heller ett konventionsbrott. Slutligen kan inte bedömningar i en översiktsplan i sig utgöra konventionsbrott. Översiktsplaner kan ändras över tid och har liten påverkan på marknadsvärdet. Det torde utgöra ett undantag att en spekulant tittar på översiktsplanen vid köp av en fastighet. Det som istället är av betydelse är pågående planarbeten och gällande detaljplaner samt närliggande störande verksamheter. Kärandenas fastigheter omfattades inte av någon detaljplan. Det fanns således ingen beslutad byggrätt.

Kärandenas rättigheter överträds inte av det meddelade planbeskedet eller Kommunens planer att riva köpta byggnaderna som köpts. En framtida detaljplaneläggning får visa om det finns förutsättningar att planlägga området. Om planläggning sker aktiveras ovannämnda bestämmelser till skydd för den enskilde.

4. UTVECKLING AV GRUNDEN FÖR AVVISNINGYRKANDET

Kärandena har yrkat att Kommunen ska betala 150 000 kr jämte ränta till var och en av dem.

Kärandena är inte behöriga att vara part i varandras talan. Det rör sig istället om fyra skadeståndsanspråk med olika partsställningar som kräver att talan väcks i vart och ett av dessa.

Problematiken kan konkretiseras enligt följande. Om tingsrätten bifaller käromålet endast på så sätt att Lars Värlander tillerkänns skadestånd så blir övriga käranden tappande i målet. För att dessa ska kunna överklaga krävs dock att även Lars Värlander överklagar eftersom han är part i målet. Han har dock ingen klagorätt eftersom domen inte går honom emot.

I och med att kärandena valt att föra talan tillsammans föreligger således processhinder, varför deras talan i första hand ska avvisas.

5. BEVISNING

Kommunen avvaktar med angivande av bevisuppgift till dess det är utrett vad som är tvistigt i målet.

Som ovan

